FRI-ONLINE-1-LIPC-05

COMPATIBILITY OF THE COUNTRY VALUE PROFILE WITH THE LEVEL OF COVID VACCINATION IN THIS COUNTRY WITHIN THE EUROPEAN UNION[12] [13]

Miroslav Aleksandrov, PhD student
Department of Economics
Faculty "Business and Management"
University of Ruse "Angel Kanchev"
Tel.: 00359 883 366 284
E-mail: aleksandrov.miro@gmail.com

Abstract: *The ongoing Covid-19 pandemic has been a major societal test for the coherence of the European project. The purpose of this paper is to examine the relationship between the national-cultural values and the vaccination rates. First, the author points out the theoretical context of his analysis relying on the theory of Hofstede. As an overwhelmingly dominant metric of culture we use the Dimensions of national culture model (Hofstede, 1984). Then, for our purposes we examine the four most important dimensions of the model (power distance index; individualism versus collectivism; power distance and masculinity versus femininity) and test our hypothesis.*
Keywords: *Values, culture, European Union, Covid-19*
JEL Codes: *I19*

ВЪВЕДЕНИЕ

От началото на Европейския проект през 1957г. (първоначално като Европейска Икономическа Общност с договора от Рим) основната цел е свободното движение на хора, стоки и капитал между членовете на съюза. Настоящата пандемия от Ковид-19 е първият сериозен текст за интегритета на съюза, тъй като тя доведе до политически решения, които повлияха пряко върху основните права на гражданите. По-конкретно, от март 2020 г. бяха наложени рестриктивни мерки върху свободното движение на хора в границите на Европейския съюз, които продължават и до днес. Въвеждането в употреба на ваксината против Ковид-19 от началото на 2020г. беше представено като главното решение на кризата и отпадането на рестрикциите за движение. Въпреки това, с напредването на времето, налице е ясна разлика в нивата на ваксинация на страните членки на съюза.

В настоящата разработка се интерпретира връзката между националните нива на ваксинация и ценностната ориентация на обществата, като се поставя фокус върху ситуацията в България..

ИЗЛОЖЕНИЕ

ТЕОРЕТИЧЕН ПРЕГЛЕД

Ценности

Според Милтън Рокийч (1973: 5) ценностите са трайни убеждения, че специален модел на поведение или крайна цел на съществуването са лично или обществено предпочитани преди другите възможни модели на поведение или цели. Хофстеде (1984: 18) определя ценностите като широкообразна склонност към предпочитание за определен начин на нещата спрямо друг. Шварц (1992: 2) дава по прецизно определение на ценностите като желани

[12] Докладът е представен в секция „Лингвокултурология, политическа и интеркултурна комуникация" на 29 октомври 2021 с оригинално заглавие на български език: СЪПОСТАВИМОСТ МЕЖДУ ЦЕННОСТНИЯ ПРОФИЛ НА ЕДНА СТРАНА И НИВОТО НА ВАКСИНАЦИЯ СРЕЩУ COVID-19 В НЕЯ.

[13] Проучването е рамките на проект 2021- БМ- 02 „Изследване на социално-икономическите ефекти на COVID19 пандемията върху българската икономика", финансиран от ФНИ на РУ „Ангел Кънчев".

състояния, предмети, цели, поведения, надмогващи конкретни ситуации и използвани като нормативен стандарт за преценка и избор между възможните начини за поведение. Ценностите могат да осигурят предсказваща и обяснителна сила при анализа на нагласи, мнения и действия и могат да изразяват значителна социална промяна, както в обществото, така и между нациите и културите.

Ценностни ориентации

Една от най-разпространените теории на ценностните ориентации е теорията на Клъкхорн и Стродтберг (1961). Тя предполага, че всички общества трябва да отговорят на малък на брой универсални проблеми. Решенията на тези проблеми на базата на ценностната система са малко на брой, но познати на всички, като различните култури имат различни предпочитания за решения на тези проблеми. Предложените от авторите въпроси за измерване на ценностната ориентация включват: отношенията на човека към времето, към природата, отношения на хората един към друг, основните човешки мотиви и основата на човешката природа. Авторите също така дават възможните отговори на петте въпроса и създават културно-специфични измерители за всеки от тях.

Рокийч (1973: 27) предлага въпросник на ценностите, който бива редуциран до осемнадесет терминални ценности (базирани на резултат) и осемнадесет инструментални ценности (базирани на действие). В него анкетираните първо биват запознати с целия списък от изброени ценности, след което те трябва да ги степенуват въз основа на техните виждания и предпочитания.

Хофстеде (1984) провежда най-обстойното изследване на ценностите с над 110 000 въпросника към служителите на международната компания IBM, в което отчита най-голямо сходство в отговорите на базата на националността на участниците. Той групира основните проблеми, с които националните култури се сблъскват, и начините на справяне с тези проблеми в четири основни направления, които показват устойчиви национални различния.

Индекс на властовата дистанция

Това е степента, с която индивидите с по-малко власт в обществото очакват и приемат, че властта е разпределена неравномерно между членовете. Следователно, властовата дистанция се определя от ценностната система на хората с по-малко власт. Начинът, по който властта се разпределя, обикновено се определя от поведението на членовете с по-голяма власт – лидерите, а не от тези, които биват водени. В контекста на ситуацията с Ковид-19 и системите на здравеопазване може да се предполага, че в обществата с по-голяма властова дистанция пациентите ще третират лекарите като по-висшестоящи, ще задават по-малко въпроси към тях, а консултациите ще протичат едностранчиво (Хофстеде, 2003: 61). Оттук бихме очаквали, че обществата с висок индекс на властова дистанция биха следвали препоръките на здравните експерти за масова ваксинация.

В съответствие с гореказаното можем да формулираме Хипотеза №1 в разработката, а именно че: Колкото по-голяма е властовата дистанция в обществото, толкова по-голям процент от населението ще бъде ваксинирано.

Индивидуализъм-колективизъм

Индивидуалистични са тези общества, в които връзките между отделните членове са по-слаби, очаква се всеки да концентрира грижите и вниманието си върху себе си и собственото най-близко семейство. И обратното, колективистични са тези общества, в които от ранна детска възраст индивидите биват интегрирани в силна и еднородна ин-група, която се грижи за тях през целия им живот в замяна на безспорна лоялност. В политическо отношение в колективистичните общества общият интерес доминира над индивидуалния, като държавата играе основна роля в живота на гражданите и е налице навлизане на ин-групата в личния живот. (Хофстеде, 2003: 92) Това означава, че в колективистичните общества налице би бил силен обществен натиск към индивидите за масова ваксинация, като основно колективно решение на пандемичната криза.

Хипотеза №2: Колкото е по-колективистично дадено общество, толкова по-голям процент от населението ще бъде ваксинирано.

Индекс на избягване на несигурността

Нивото, при което членовете на общността се чувстват заплашени от неясни и несигурни ситуации и изграждат методи и правила за избягване на тази несигурност се нарича индекс на избягване на несигурността. Докато едни общества са приели несигурността за нормална част от живота и имат ниски нива на стрес и притеснение, то други смятат това за постоянна заплаха, с която трябва да се борят. Следователно от здравна гледна точка хората в страни с нисък индекс на несигурността имат по-малко притеснения за здравето си от тези с висок индекс. (Хофстеде, 2003: 191)

Хипотеза №3: Колкото по-висок индекс на избягване на несигурността има дадено общество, толкова по-голям процент от населението ще бъде ваксинирано.

Маскулинизъм-феминизъм

Обществото може да бъде характеризирано като маскулинистично, когато ролите на двата пола в емоционално отношение са ясно разделени: мъжете трябва да бъдат силни, сигурни и фокусирани върху материалния успех, докато жените трябва да бъдат скромни, внимателни и фокусирани върху качеството на живот. Обществото би било феминистично, когато има припокриване на ролите на двата пола – и жените, и мъжете отдават основно значение на качеството на живот. Политическият живот на маскулинистичните общества се характеризира с авторитарност - активна роля държавата като корективна и ограничителна институция, докато феминистичните общества са по-толерантни. (Хофстеде, 2003: 140). Можем да очакваме, че от по-активната роля на държавата в обществения живот като цяло, и по-конкретно, за справяне с Ковид-кризата ще зависят относително по-високите нива на ваксинация

Хипотеза №4: Колкото е по-маскулинистично настроено е дадено общество, толкова по-голям процент от населението ще бъде ваксинирано.

Таблица 1 по-долу представя обобщено процента на ваксинираните в страните членки на ЕС и техните ценностни ориентации съобразно модела на Хофстеде на културната вариативност.

Таблица 1

Процент на ваксинираните в страните членки на ЕС и ценностна ориентация според модела на Хофстеде

	% ваксинирани жители*	властова дистанция	индив/колект	избягване на несигурността	маск/феминизъм
България	26,60	70,00	30,00	85,00	40,00
Румъния	40,30	90,00	30,00	90,00	42,00
Словакия	54,10	104,00	52,00	51,00	110,00
Хърватия	55,70	73,00	33,00	80,00	40,00
Латвия	61,40	44,00	70,00	63,00	9,00
Полша	64,20	68,00	60,00	93,00	64,00
Словения	66,30	71,00	27,00	88,00	19,00
Чехия	67,90	57,00	58,00	80,00	57,00
Естония	68,80	40,00	60,00	60,00	30,00
Унгария	69,30	46,00	80,00	82,00	88,00
Гърция	71,70	60,00	35,00	112,00	57,00
Литва	75,40	42,00	60,00	65,00	19,00
Автстрия	76,30	11,00	55,00	70,00	79,00
Люксембург	77,40	40,00	60,00	70,00	50,00

Германия	82,70	35,00	67,00	65,00	66,00
Швеция	85,20	31,00	71,00	29,00	5,00
Нидерландия	87,20	38,00	80,00	53,00	14,00
Белгия	87,30	64,00	75,00	95,00	52,00
Италия	87,50	50,00	76,00	75,00	70,00
Финландия	87,60	33,00	63,00	59,00	26,00
Дания	89,30	18,00	74,00	23,00	16,00
Франция	89,50	68,00	71,00	86,00	43,00
Испания	90,90	57,00	51,00	86,00	42,00
Норвегия	91,80	31,00	69,00	50,00	8,00
Малта	92,60	56,00	59,00	96,00	47,00
Ирландия	93,30	28,00	70,00	35,00	68,00
Португалия	98,60	63,00	27,00	104,00	31,00

** Ваксинационни нива към 15.10.21 Европейски център за превенция и контрол на заразите*

На базата на приведените данни е възможно да установим дали формулираните по-горе хипотези се потвърждават или отхвърлят.

Хипотеза №1

Колкото по-голяма е властовата дистанция в обществото, толкова по-голям процент от населението ще бъде ваксинирано.

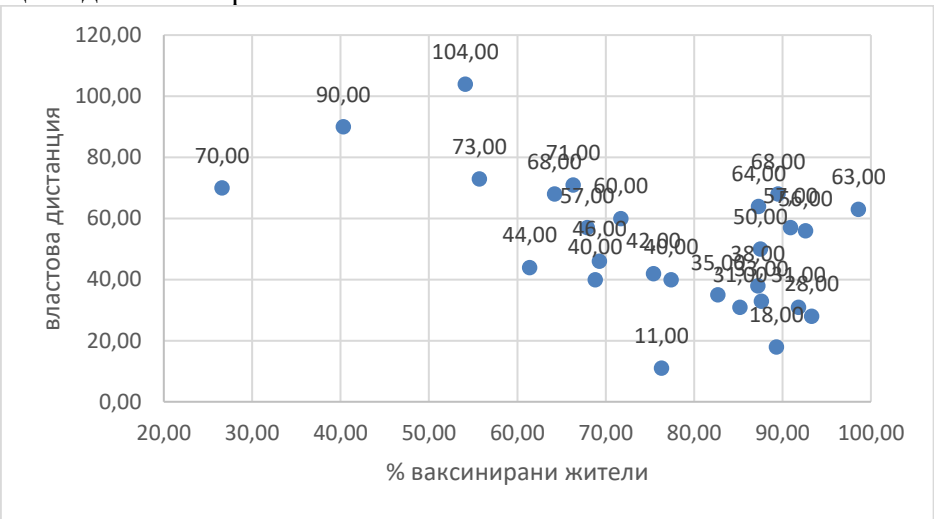

Фиг. 1.

Фигурата показва корелиране на индекса на властова дистанция с процента на ваксинация в страните членки на ЕС. Видно е, че страните с най-ниска властова дистанция като Австрия(11), Дания(18) и Ирландия(28) имат ниво на ваксинация над средното. Докато същевременно страните с най-ниски нива на ваксинация като България(26,6%) и Румъния(40,3%) са едни от страните с най-висока властова дистанция в Европа. Следователно не се открива пряка връзка между властовата дистанция и нивата на ваксинация, което поставя под съмнение очакванията, че респектът на обществото към авторитета на здравните експерти играе основна роля в решението за ваксинация.

Хипотеза №2: Колкото е по-колективистично дадено общество, толкова по-голям процент от населението ще бъде ваксинирано.

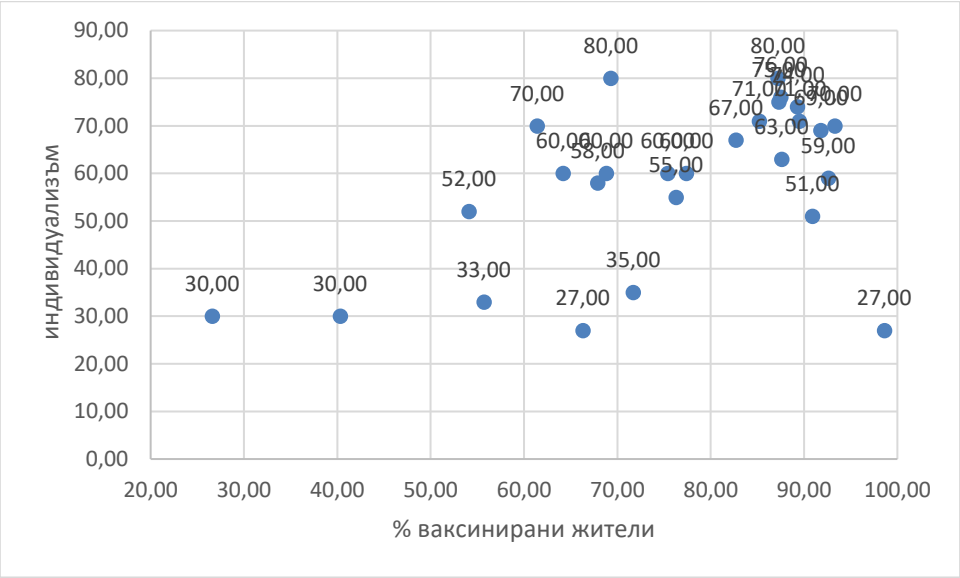

Фиг. 2.

Фигурата, представяща корелацията между процента на ваксинация и ценностната ориентация към индивидуализъм, показва, че с изключение на най-колективистичната страна от Европа – Португалия(27), която същевременно е и с най-високо ниво на ваксинация (98,6%), можем да забележим зависимост на високите нива на индивидуализъм и високи нива на ваксинация. Това е обратно на очакванията, че ваксинацията би била относително по-висока в по-колективистичните общества заради по-силната връзка в ин-групата. Напротив, индивидуалната грижа за опазване на собственото здраве и това на най-близкото семейство, е по-силен мотиватор за ваксинация.

Хипотеза №3: Колкото по-висок индекс на избягване на несигурността има дадено общество, толкова по-голям процент от населението ще бъде ваксинирано.

Фиг. 3.

Корелационната матрица показва, че въпреки относително високите индекси на избягване на несигурността - България(85) и Румъния(90), това са страните с най-ниска застъпеност на ваксинацията. Същевременно Дания(23), Швеция(29) и Ирландия(35), като страни с най-ниски нива на избягване на несигурността, са с едни от най-високите нива на ваксинация. Тези данни отхвърлят твърдението, че има пряка връзка между избягването на несигурността и ваксинацията.

Хипотеза №4: Колкото е по-маскулинистично настроено дадено общество, толкова по-голям процент от населението ще бъде ваксинирано.

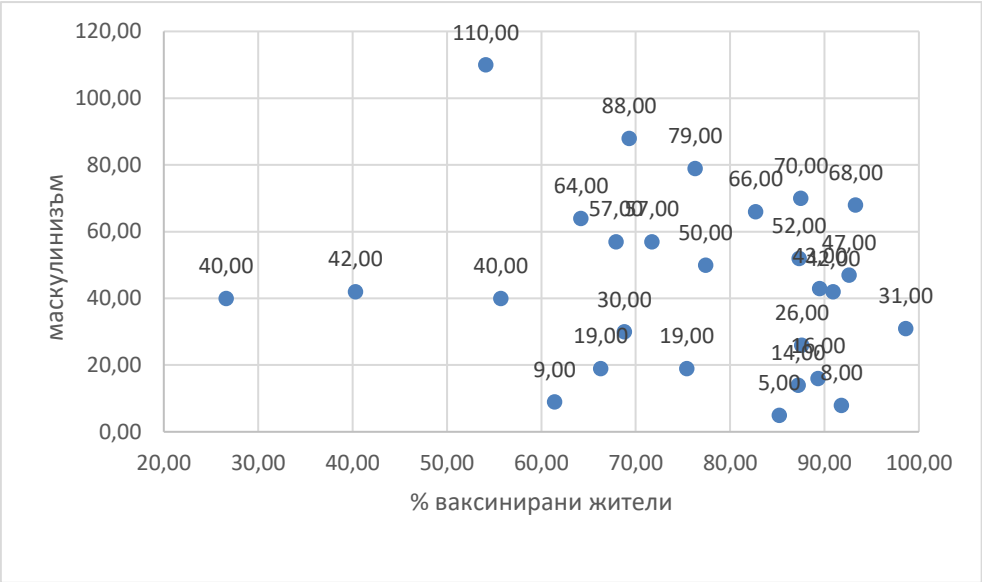

Фиг. 4.

Фигурата показва, че страните с най-ниски нива на маскулинизъм като Норвегия (5) и Швеция (8) имат и едни от най-високите нива на ваксинация. Най-маскулинистичните страни като Словакия (110) и Унгария (88) са със средни нива на ваксинация. А България (40) и Румъния (42), които са по-средата на индекса маскулинизъм/феминизъм, са с най-ниски нива на ваксинация. Следователно не можем да твърдим, че има връзка между индекса за маскулинизъм и нивото на ваксинация в Европейския съюз.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Различията в нагласите на обществата от Европейския съюз към ваксинацията като метод за справяне с пандемията от Ковид-19 са видими в огромната разлика във ваксинационните нива на различните страни. Наличните модели за национални ценностни ориентации не могат да дадат пълна картина за причините на тези разлики. Липсата на ясна обосновка ограничава институциите в намирането на най-правилните методи за справяне с кризата. Ограниченията, която тя поставя върху фундаменталните права за свободно придвижване на гражданите на съюза, ще създават все по-големи проблеми за цялостното бъдеще на съюза.

REFERENCES

Hofstede, G., and M. H. Bond (1984). “Hofstede’s culture dimensions: An independent validation using Rokeach’s Value Survey.” Journal of Cross-Cultural Psychology 15

Hofstede, G., G. Hofstedeand M. Minkov (2003). ‘Cultures and Organizations: Software of the Mind : Intercultural Cooperation and Its Importance for Survival’ Profile Books, p.61,92,192,140

Kluckhohn, F. R., and F. L. Strodtbeck (1961). Variations in Value Orientations. Westport, CT: Greenwood.

Rokeach, M. (1973). The nature of human values. New York: Free Press., p.5,27

Schwartz, S. H., (1992). Universals in the content and structure of values: Theoretical advances and empirical tests in 20 countries. Advances in Experimental Social Psychology, 25, p.2